

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

St. Olaf.

„Ret og Sandhed.“

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (porte iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianas og for andre end forannævnte landes vedkommende i St. Olafs Trykkeri, Akersveien nr. 4, Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 øre pr. petiline.

Politisk oversigt.

Stortinget sammentraadte den 1ste ds. og valgte til sin formand Norlands repræsentant S. Nielsen, til vicepræsident Livius Smitt, til sekretær Berge og til vicesekretær overtoldbetjent Nielsen. I odelstinget blev Schweigaard præsident og Berner vicepræsident, Blekastad sekretær og Selmer vicesekretær. I lagtinget valgtes Tonning og Lange. Korgen og Ueland. Tinget blev imandags aabnet i kongens navn af kronprinsen under stor tilstrømning. — Regjeringen har indgivet et forslag til en lov om tilsyn med arbeidet i fabriker. Det gjælder enhver fabrikmæssig dreven virksomhed og paabyder sikkerheds- og sundhedsforanstaltninger samt foranstaltninger til iagttagelse af sømmelighed og gode sæder paa arbejdsstederne; børn under 12 aar maa ikke anvendes til fabriksarbejde, de mellem 12 og 14 ikke højere end 6½ time og ikke til natarbejde eller arbeide „under dagen“; unge mennesker mellem 14 og 18 aar maa ikke have længere arbejdsdag end 10 timer og ikke natarbejde. Ogsaa for udstrækningen af kvinders arbeide i fabriksvirksomhed gives regler. Dernæst gives regler til arbeidernes vern ved indskrænkninger i den almindelige kontraktsfrihed mellem arbejdsgiver og arbeider. Endelig er der endel kontrol-, straffe- og paatalebestemmelser. — For finansaaet 1890/91 er indtægterne sat til 48,150,000 og udgifterne til 47,500,000 kr., skjønt der er beregnet nedsættelse af udførselstold paa trælast, af skibsafgifter og af kaffetold. Statsgjælden var den 30te juni 115,714,152 kr.

En af den svenske statskirkes prester, Redelius, har som medlem af andet kammer indbragt forslag om oprettelse af et „presteskabets lønningsreguleringsfond“, af hvilket den af staten regulerede lønning udover indtægterne af prestegaarden skulde uddeles til presterne. Men da ogsaa dissenterne maa betale skat til statskirken — foruden at maatte bidrage til sit eget trossamfund — vil han, at ogsaa dissenterne skal have statsbidrag af dette fond til aflønning af sine forstandere i forhold til folkemængden lige med den svenske kirkes egne menigheder, dog under forudsætning af, at de benytter den lovlige udvei og danner egne menigheder med egne forstandere, som af myndighederne prøves duelige og faar sig paalagt for det almene bedste at udføre saa-

danne handlinger, som nu paaligger den svenske kirkes presteskab.

Rart er det at høre „Aftp.“s korrespondent tilstaa: „Uden videre at afbyrde dissenterne kirkeskat-skyldighed, vilde vel lede til en betænkkelig svækkelse af statskirken.“ For at spare nogle kroner om aaret vilde altsaa en betænkkelig mængde mennesker slippe sin rene lære, den evangelisk-luthersk statskirkelig religion.

Keiser Wilhelm har udstedt en kabinetsordre, ved hvilken Tysklands gesandter hos Belgien, England, Frankrige og Schweiz beordres at gjøre skridt til international forhandling om arbejderspørgsmaalenes løsning ved staten. Den skulde været underskrevet af rigskansleren, hvad der er bleven unldadt. Ved en anden kabinetsordre, som skulde været medunderskrevet af en preussisk minister, lægges det den nye handelsminister paasinde at arbeide alvorlig til ordning af de sociale forviklinger.

Til fortyskning af Preussens polske landsdele bruges navnlig skolerne. Derfor har kultusministeriets budget hele 1,311,300 mark til understøttelse af disse egne skoler. — Gamle fyrst Bismarck har afgivet sin portefuille som minister for handel og næringsvei og er efterfulgt af von Berlepsch, hidtil overpræsident i Rhinprovinzen, der har spillet en fremragende, forsonende rolle under bjergmandsstrikerne. I 1879 blev handelsministeriet skilt fra ministeriet for offentlige arbeider, nu skal bjergverksvæsenet henlægges til handelsministeriet.

Hollands koloniminister Keuchenius har indgivet sin afsked fordi 1ste kammer forkastede hans budget. Der var kun 1 stemmes majoritet.

Det franske deputeretkammer har nedsat en kommission paa 55 medlemmer, som vil faa alle fremkommende toldspørgsmaal til behandling. 39 er for beskyttelsestold og imod fornyelse af handelstraktaterne med andre stater, der forfalder i 1892. Formand er Méline. — I finansaaet 1889 udgjorde indtægterne 3071 mill. francs, udgifterne derimod 3107.

Brasiliens nye handels- og agerdyrkningsminister Pibeiro har allerede takket af. — Republiken er anerkjendt af De forenede stater, idet præsident Harrison officielt har modtaget dens gesandter.

De forenede stater har lagt 50 pct. indførselstold paa silkebaand.

Gudstjenesten i st. Olavs kirke i Kristiania.

Søndag den 9de februar: kl. 7 stille messe. — Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 høimesse med prædiken. — Kl. 5 andagt med katekese.

Ugekalender.

Søndag den 9de. sexagesima (Epist.: II Kor. 11. 19—12, 9; evang.: Luk. 8, 4—15). — Mandag. Skolastika, benediktinernonne, † ca. 543. — Tirsdag. Ihukommelse af Vorherres lidelse. — Onsdag. Telesorus, pave og martyr, † 139. — Torsdag. Gregor II., pave, † 731. — Fredag. Agathon, pave, † 681. — Lørdag. Martina, jomfru og martyr, † i 3dje aarh. Søndag den 16de. Quinquagesima.

Fastemandat.

For tiden fra askeonsdag 1890 indtil den samme dag 1891 bliver herved i henhold til de af den hellige fader Os overdragne special-fuldmagter for præfektorets omraade bestemt som følger:

- I. Den paabudte *faste*, som kun tillader ett fuld- stændigt maaltid, en kollation om aftenen og en smule brød om morgenen, eller omvendt, men udelukker al anden nydelse af *spise* for alle, som har fyldt 21 aar, men endnu ikke 60, bliver bestaaende paa alle dage af den *40 dages faste- tid* med undtagelse af søndagene, desuden paa *tamperdagene* og *vigilierne før jul* (24. december), før *pinse* (24. mai), før *Petri og Pauli fest* (28. juni), før *Mariæ optagelse* (16. august), og før *allehelgensfest* (31. oktober). Fastedagene skal hvergang forkyndes fra prædikestolen søndagen forud.
- II. *Abstinensbudet*, som forpligter alle, der har fyldt 7 aar, til fuldstændig afholdelse fra kjød- spiser, gjælder paa *askeonsdag*, de *tre sidste dage i den stille uge*, de ovennævnte *vigilie-faste- dage*, samt alle *tamperdage* og alle aarets *fre- dage*. Paa alle øvrige dage tillades nydelsen af kjødspiser, dog med den indskrænkning, at for personer, der er forpligtede til at faste, tillades paa samtlige befalede fastedage, der ikke er almindelige abstinensdage, nydelsen af kjød kun én gang, nemlig ved hovedmaaltidet. Paa enhver fastedag saavel som paa søndagene i fastetiden er nydelsen af kjød- og fiskespiser ved ett og samme maaltid forbudt.
- III. Bouillon samt med smult, fedt, flesk eller blod tilberedte spiser tør nydes hver dag, alene med undtagelse af den *hl. langfredag*, og det ogsaa i forening med fiskespiser; tillige tillades alle dage melkespiser og æg.
- IV. De i aktiv tjeneste staaende militærpersoner og, saafremt disse fører egen husholdning, ogsaa deres hus- og bordfæller; fremdeles gjestgivere og spiseverter og deres gjester, samt alle de, som jevnlig faar sin mad fra et offentligt spise- sted, handelsbetjente, svende, lærlinge, tjeneste- tyende og arbejdere, naar de holdes med kost af ikke-katholiker, samt disses øvrige katholske bordfæller; endvidere de paa offentlige bade- og kuranstalter under kur værende personer, rei-

sende og fattige: er fritagne for abstinensbudet alle dage undtagen den *hl. langfredag*.

- V. Alle approberede skriftefædre meddeles herved myndighed til, i paatrængende tilfælde, hvor det synes nødvendigt, og hvor ikke blot *sanselig- heden* forlanger det, at forandre faste- eller abstinensbudet for *enkelt* troende til en anden from gjerning.
- VI. Med hensyn til den for *alle* eftergivne streng- heds af det oprindelige faste- og abstinensbud *skal alle troende, som er istand dertil*, i fastetiden nedlægge en *almisse*, efter sine formuesomstæn- digheder, i de bøsser, som til den ende bliver at anbringe i alle præfektorets kirker med paa- skrift: „*Fastealmisser*.“ Disse fastealmisser, som anvendes til bedste for præfektorets kirkelige anstalter, bliver at indsende til præfektoret straks efter fastetidens afslutning. Den, som ikke er istand til at give en saadan almisse, skal paa søndagene i den hl. fastetid bede den smertefulde rosenkrans for kirkens anliggender.
- VII. I overensstemmelse med det hl. Tridentiner- koncils bestemmelse, forordner Vi, at der i præ- fektorets kirker i den hl. fastetid skal holdes de særegne fasteandagter, som foreskrevet i Vore „Bestemmelser angaaende gudstjenesten“.
- VIII. I de saakaldte *lukkede tider*, d. e. fra *askeonsdag* indtil den *første søndag efter paaske*, og fra *første adventssøndag* indtil *Herrens aabenbarelses fest* inkl., maa ingen høitidelige brylluper finde sted; — overhovedet skal i *selve faste- og advents- tiden* de troende afholde sig fra alle *danse- og andre støiende offentlige forlystelser*.
- IX. Tiden for opfyldelsen af det kirkelige bud om *paaske-kommunionen* fastsættes i medfør af et paveligt indult at skulle vare fra *palmesøndag* indtil *Kristi himmelfart*, begge inkl.

Givet i Kristiania, den 14de januar 1890.

Dr. J. B. Fallize,
Norges apostoliske præfekt.

Den hl. fastetid.

Eftersom ingen almindelig kirkeforsamling har fra først af anordnet den 40 dages faste inden paaske — thi konciliet i Nicæa forudsætter den som allerede eksisterende — og den ialfald for 15—1600 aar siden var almindelig kirken over, maa vi slutte med st. Augustin: „Hvad kirken vedblivende iagttager, uden at det findes indført ved noget koncil, maa erklæres for indstiftet af apostlerne.“ At overhovedet apostlerne har fastet, beretter skriften flere steder om. De vidste jo, at der staar skrevet: „En god ting er bøn med faste og almisse (Tob. 12, 10);“ og kjendte Herrens opfordring: „Vend om til mig af eders ganske hjerte med faste og med graad (Joel 2, 12).“ De har altsaa ogsaa indstiftet den tid, vi nu staar ved, til efterlignelse af Vorherres 40

dage i ørkenen. Og den blev ei blot anordnet som noget frivilligt, men var for de kristne en pligt, hvis overtrædelse medførte synd.

Som Tertullian ved begyndelsen af det 3dje aarhundrede vidner, har de katholske biskoper alle aarhundreder igjennem havt for skik, under visse ulykkelige eller truende forhold at foreskrive i sit stift almenbindende faster. Og hvem vil frakjende kirken ret til at gjøre dette indenfor hele sit omraade, naar endog synagogens forkristelige kirke havde myndighed til at befale hele folket at faste paa visse tider? Trangen til og kravene paa faste er jo mindst lige saa sterke og gyldige nu. Dernæst: samfundenes overhoveder har paa alle omraader ret til at ordne samfundsforholdene og give love, som enhver undsaat er pligtig at adlyde, blot de ikke strider mod Guds love. Det har Kristus ogsaa selv erklæret ved at godkjende romernes skatteudskrivning med ordene: „Giv keiseren, hvad keiserens er (Luk. 20, 25),“ og st. Paulus siger det samme klarere og almindeligere i romerbrevet: „Hvert menneske være de foresatte øvrigheder underdanig; thi de øvrigheder, som er, har Gud beskikket, saa at den, der sætter sig op imod øvrigheden, imodstaar Guds anordning (Rom. 13, 1).“ Da nu Frelseren har stiftet sin kirke som et virkeligt samfund og i samme har oprettet en øvrighed, hvem kirkens medlemmer skal være lydige, saa har denne øvrighed ogsaa fuldmagt til at give love — en magt, apostlerne med sine efterfølgere altid har tillagt sig og udøvet. Herfra stammer kirkens ret til at paabyde faste, der binder under synd.

Udøvelsen af denne myndighed kunde ikke være andet end heldbringende, fordi baade kirken som samfund og dens enkelte lemmer kan vel have spægelse nødvendig, hvad enten man betragter den som en oprejsning for begaaede synder og et bodemiddel mod nye eller som en øvelse, der giver bønnen større kraft. Og medens faste i det hele taget er en god ting, har den paabudte det forud, at den tillige er en akt af lydighed imod den gudindsatte myndighed. Gjorte i fællesskab faar fromhedsøvelserne desuden langt større fortjeneste og værd, ganske ligesom naar man binder en del magneter sammen til et knippe, virker de kraftigere, end naar de bruges hver for sig. Erfaring lærer os ogsaa, hvordan det gaar med spægelse, naar man overlader til enhver især at gjøre, hvad ham lyster. Da gaar det som hos lutheranerne. Hvor mange af dem efterkommer skriftens opfordring ved at faste og holde sit legeme i trældom? Saa at sige ingen.

Den katholske kirke derimod aabenbarer sin store visdom ved at byde alle at faste til én tid; thi mange,

der ellers vilde undlade at opfylde evangeliets bud om afdødelse, lokkes ved de øvriges eksempel til at overvinde sig selv; mangen katolik vil skamme sig ved i familien eller i andres nærværelse at bryde fasten og saaledes for alles øine begaa en vitterlig synd; vil skamme sig ved at gaa paa bal, paa komedie og til andre offentlige forlystelser, naar vi allesammen ved, at det er os under synd forbudt i disse forberedelsesuger til Vorherres lidelse.

Vil nogen ringeagte denne kirkens lov, da lader han haant om Gud selv, af hvem ganske lignende blev givet jøderne, og lader haant om Kristus, der har sagt, at naar Han blev tagen bort, da skulde disciplene faste. Den, der ringeagter fasteloven, han lader fremdeles haant om de hl. mænd, om Moses, om Elias og saamange andre, der ved en 40 dages faste beredte sig paa en særlig omgang med Gudherren. Skulde maaske ikke de kristne i paasketiden mere end tale med Gud og have noget større end lovens tavler? Jo; kirkebudene foreskriver, at alle skal i paasketiden modtage bodens og alterets hl. sakramenter, den helliggjørende naade og Jesus Kristus selv. Da vi nu ved, at modtagelsen af saa stor en ting udfordrer en saare omhyggelig beredelse og alligevel af kun altfor mange gaaes til med ligegyldighed eller med vanens sløvhed — ja saa forstaar vi godt, at kirken har fordret i sit 3dje bud: Du skal holde de 40 dages faste.

Den hl. kirke aabenbarer endvidere sin kjærlighed til de troende. Alle har vi syndet og skal lide straf for vore overtrædelser enten her i livet eller værre hinsides graven. Jo mindre vi afsoner den her, des mere staar paa regning. Dermed skal ingenlunde være sagt, at bodsøvelser i sig kan vinde os himlen; thi endog hele verdens bod kunde ikke afsone en eneste synd, hvor let den end er, hvis ei Guds hjælpende naade gav den et overnaturligt værd og forenede den med Jesu fortjenester. Da det nu er kirkens maal at skaffe flest mulig i paradys, og det saa snart som mulig, samt føre dem til en høist mulig grad af salighed, saa er den, forsaavidt den har magt over os, betænkt paa at lade os afbetale vor gjæld herved, forat vi saaledes kan blive des før og des mere salige ved at paa lægge os selv bod i lydighed. Saaledes beder derfor kirken i en af sine kollekter: „Forund, o Gud, at vi fromt holder den faste, der er indstiftet til bedste for vor sjæl og legeme,“ og denne kirkens bøn maa i fastetiden være enhver kristens bøn.

Den apostoliske lære efter bibelen.

af pastor Jacquemet.

(Fortsat.)

IX. Tro og gode gjerninger.

Ved sin lidelse og død har vor frelser nok aabnet himlen for os; men troen og de gode gjerninger er dog nødvendige betingelser til opnaaelsen af salighed.

Troen er en overnaturlig dyd, hvorved vi holder alt det for sandt, som Gud i sin godhed har aabenbaret, og som Han ved sin hellige kirke forestiller os at tro.

Troen er uundgaaelig nødvendig til salighed: „Uden tro er det umuligt at behage Gud (Hebr. 11, 6).“ Vorherre selv siger: „Den, som ikke tror, er allerede dømt (Joh. 3, 18).“ Og atter siger Han: „Den, som ikke tror, skal blive fordømt (Mark. 16, 16).“

Vi maa ikke nøjes med at tro, hvad vi selv finder for godt, og forkaste det øvrige; men vi maa tro alt, hvad Jesu Kristi kirke foreholder os at tro. Vor frelser siger til sine apostler: „Gaa hen og lær alle folk . . . at holde alt det, jeg har befalet eder, og se, jeg er med eder alle dage indtil verdens ende (Matth. 28, 19). Den, som hører eder, hører mig, og den, som foragter eder, foragter mig (Luk. 10, 16). Hører han ikke kirken, da skal han være for dig som en hedning og en tolder (Matth. 18, 17).“

Enhver er da forpligtet til at tro alt, hvad Gud har aabenbaret, og hvad Jesus Kristus lærer ved sin kirke.

De gode gjerninger er opfyldelsen af Guds hellige vilje. Troen uden gode gjerninger er ikke tilstrækkelig til frelse. De gode gjerninger uden troen gavner heller ikke til saligheden.

„Den katholske kirke lærer, at om end de menneskelige gjerninger var de allerypperligste og fortræffeligste, som kunde udtænkes og fuldbringes ved menneskelig fornuft og menneskelig vilje, hvis de ikke grunder sig paa Kristus, hvis de ikke har et rent kristeligt øiemed, hvis de ikke er tilskyndede ved troen, tjener de ingenlunde til hellighed, de retfærdiggjør ikke (Koncil. Trid. sess. 6, 8).“

Den katholske kirke tror ikke, at man bliver retfærdiggjort blot ved sine gode gjerninger; nei, den tror, at vi retfærdiggjøres ene og alene af naade formedelst Jesu fortjenester og ved den Helligaands udgydelse i vore hjerter; men det er vor del i retfærdiggjørelsen, at vi følger og virker med denne naade.

For at kunne paastaa, at vi skal blive salige ved troen alene uden de gode gjerninger, maatte man først forkaste bibelens udtrykkelige lære. Den hellige skrift udtrykker sig nemlig saa klart angaaende de gode gjerninger, at den ikke trænger nogen forklaring. Apostelen Jakobus siger: „Hvad gavn er det, mine brødre, om nogen siger, at han har tro, men ikke har gjerninger? Mon den tro kan frelse ham? . . . Ligesaa er og troen, dersom den ikke har gjerninger, død i sig selv. Men en vil kunne sige: Du har tro, og jeg har gjerninger; vis mig din tro af dine gjerninger, og jeg vil vise dig min tro af mine gjerninger! Du tror, at Gud er én, du gjør vel; ogsaa djævlene tror det og skjælver. Men vil du vide, o forfængelige menneske,

at troen uden gjerninger er død? Blev ikke vor fader Abraham retfærdiggjort ved gjerninger, da han ofrede sin søn Isak paa alteret? Ser du, at troen virkede med hans gjerninger, og at ved gjerningerne blev troen fuldkommet? . . . Ser I nu, at et menneske retfærdiggjøres ved gjerninger og ikke ved tro alene? . . . Thi, ligesom legemet er dødt uden aand, saaledes er og troen død uden gjerninger (Jak. 2, 14 ff.).“ Lad os nu høre apostelen Paulus's mening om dette emne: „Ikke lovens lærere er retfærdige for Gud; men lovens gjørere skal retfærdiggjøres (Rom. 2, 13). Vis dig selv i alle maader som et mønster paa gode gjerninger (Tit. 2, 7). De, som har troet paa Gud, skal beflitte sig paa at øve gode gjerninger (Tit. 3, 8).“

Hvad siger Vorherre? „Den, som giver eder et bæger vand at drikke i mit navn, fordi I hører Kristus til, sandelig siger jeg eder, han skal ingenlunde miste sin løn (Mark. 9, 40).“ „Hvert træ, som ikke bærer god frugt, skal afhugges og kastes i ilden (Matth. 3, 10).“

Enhver skal have at aflægge regnskab for Guds domstol baade for de onde og de gode gjerninger, og de, som har udøvet gode gjerninger, skal arve saligheden: „Salige er de døde, som dør i Herren . . . de skal hvile fra sine arbejder, men deres gjerninger følger med dem (Aab. 14, 13).“ „Han skal stille faarene ved sin høire side, men bukkene ved den venstre side. Da skal kongen sige til dem ved sin høire side: Kom hid, I min faders velsignede! arv det rige, som eder er beredt, fra verdens grundvold blev lagt! Thi jeg var hungrig, og I gav mig at æde; jeg var tørstig, og I gav mig at drikke; jeg var fremmed, og I tog mig til eder o. s. v. Sandelig siger jeg eder: hvad I har gjort for en af disse mine mindste brødre, har I gjort for mig. Da skal Han ogsaa sige til dem ved den venstre side: Gaa bort fra mig, I forbandede! i den evige ild, som er beredt djævelen og hans engle; thi jeg var hungrig, og I gav mig ikke at æde; jeg var tørstig, og I gav mig ikke at drikke o. s. v. Hvad I ikke har gjort for en af disse mindste, har I heller ikke gjort for mig. Og de skal gaa hen, disse til evig pine, men de retfærdige til evigt liv (Matth. 25, 33 ff.).“

Vi ser da tydelig, at de gode gjerninger paa dommedagen skal tjene til at erhverve os saligheden. Den kristen, som ikke vil øve gode gjerninger, er den tjener, som fik en talent og skjulte den i jorden, men som siden hørte disse forfærdelige ord: „Kast den unyttige tjener ud i det yderste mørke! der skal være graad og tænders gnidsel (Matth. 25, 30).“ „Gud, som en retfærdig herre, skal betale enhver efter hans gjerninger (Matth. 16, 27).“ Derfor siger vor frelser udtrykkelig: „Hvert træ, som ikke bærer god frugt, skal afhugges og kastes i ilden (Matth. 7, 19). Derfor skal I kjende dem af deres frugter. Ikke enhver, som siger til mig: Herre! Herre! skal indgaa i himmeriges rige, men den, som gjør min faders vilje, som er i himlene (Matth. 7, 20—21).“

En traadte frem og sagde til Jesus: „Gode mester! Hvad godt skal jeg gjøre, at jeg maa have et evigt liv? Men Han sagde til ham: . . . Vil du indgaa til

livet, saa hold budene (Matth. 19, 16).“ Vorherre siger ikke: Tro paa mig, og alt er dermed færdigt; men Han siger: „Vil du indgaa til livet, saa hold budene.“

Man maa ikke indvende, at ingen kan fuldkomment holde budene, og at loven gavner kun til at overbevise os om vore synder samt om Guds vrede over synden*).

Hvad vilde man sige om en hersker, der vilde paalægge sine undersaatte love, som var umulige at holde? Han vilde blive anset som en tyran. En fader vilde være ufornuftig og grusom, om han befalede sine børn at udføre noget, der overgik deres kræfter. Hvordan kan man nu paastaa, at Gud, vor konge og fader, paalægger os at holde budene, naar Han ved, at vi ikke kan holde dem? Ja, Gud vil, at vi skal opfylde budene, og da vi ikke fornaar det af vore egne kræfter, hjælper Han os dertil med sin naade, hvorved det ord bliver opfyldt: „Hans bud er ikke svære (I. Joh. 5, 3).“ Derfor kan Han medrette sige: „Mit aag er sødt, og min byrde er let (Matth. 11, 30).“ Alle fromme børn af Jesu Kristi sande kirke erfarer daglig sandheden af disse ord.

*) Pontoppidans forklaring.

„Guds veie“

af Bjørnstjerne Bjørnson — en bog, som det er enhver katolik strengt forbudt at læse, da dens anskuelser om tro og sæder strider mod den katolske tro: imod kristendommen — er i „Mrgbl.“ bleven gjort til gjenstand for en dadlende kritik af F. L. Et par smukke skisser i denne kritik skal vi hidsætte.

„For mere end 50 aar siden kom der en fattig ungarsk gut til Wien. Han var kordreng, men hans plads blev ikke i den katolske geistligheds rækker; han førtes tidlig ind paa studierne, kjæmpede sig frem og blev efter aars forløb en af de første videnskabsmænd ved universitetet i Wien. Det var anatomen Josef Hürtl. Han var en af dem, der med Skoda og Rochitansky førte den medicinske skole i Wien op til den høie rang, som den indtil for faa aar siden har indtaget som den første i Europa. Der var ifjor en stor fest i den nye bygning for de medicinske skoler. Med stor høitidelighed blev der afsløret billeder af de fire lærere, til hvilke videnskabens udvikling særlig var knyttet. Den ældste var van Swieten, Maria Theresias livlæge; den sidste, repræsentanten for vor tid, Josef Hürtl, og den gamle lærer, der allerede for en aarrække siden havde taget sin afsked, var selv tilstede, fuldkommen aandsfrisk. I hans tale forekom der et ord, som nok burde gaa videre end til den store kreds af berømte videnskabsmænd og lyttende studenter, som omgav ham. Hürtl havde skjænket et legat til trængende studerende, og i den tale, som var henvendt til ham, var der udtalt universitetets tak. Den gamle videnskabsmand udtaler nu: „Jeg har ikke gjort dette af tom forfængelighed, forat mit navn skal blive erindret, men fordi jeg kom til at tænke paa et ord i den hellige skrift, som jeg havde læst som barn og atter har læst som voksen: „Hvad I gjør mod den mindste af disse, gjør I mod mig.“ Og saa tilføier

han i sin klassiske latinske tale: „Si in hoc infantiae meae pia reminiscencia erro, lubenter erro, neque illum errorem ab ullo mortalium mihi extorqueri patiar.“ Dersom jeg tager feil i denne fromme erindring fra min barndom, saa tager jeg gjerne feil, og jeg vil ikke taale, at nogen dødelig berøver mig denne vildfarelse.

„Det er merkelige ord af en gammel videnskabsmand; han bekjender sin kristelige tro og verger for den til det yderste; ingen skal kunne fravriste ham den. I sit hele liv har han seet „Guds veie“. — —

„Der var engang et stakkels aandssvagt barn; det kunde ikke lære at forstaa meget, men den kristne tro havde barnet tilegnet sig. Barnet blev sygt, og den sidste nat fremsagde barnet de tre trosartikler, det gik langsomt og afbrudt; og saa døde barnet ud paa morgenen.

„For en menneskealder siden stødte dampskibene „Bergen“ og „Norge“ sammen udenfor Kristianssand; kort efter sank „Norge“ med de fleste af sine passagerer. Ombord paa skibet var der en gammel katolik fra Rhinpreussen. Det var en stille, klar høstnat, da denne ulykke indtraf, og man hørte den gamle mands rolige stemme; med den visse død som det syntes for øie fremsagde han den kristelige trosbekjendelse. Den gamle mand blev reddet og levede endnu et par aar; hans yngre ledsager omkom. Det var Johannes Müller, den store naturforsker. Endnu staar han uovertruffen i biologien, han har forbundet naturvidenskaben med filosofien og med hensyn til vor erkjendelse med sanserne ført Kants kritik videre, hans blik naaede høiere og dybere end nogen anden, og endnu i vor tid nævner tyske videnskabsmænd ham som deres altmeister. Det stakkels aandssvage barn og den store naturforsker gjentog med døden for øie de samme ord.“

En kristianienser i privataudiens hos Leo XIII.

(Reisebrev til „Aftenposten“.)

Roma i januar 1890.

I Pius IX.s tid hørte det for skandinaverne til dagens orden, at man skulde gjøre den hellige fader sin opvartning, inden man forlod Rom. Man spurgte hinanden ikke: „Vil De søge om audiens hos paven“, det holdt man for en afgjort sag, det hed kun: „Naar skal De til Vatikanet?“ Nu har imidlertid tiderne forandret sig. Da Pius fra Roms hersker var bleven til „fangen i Vatikanet“, var det ham en trang indenfor sit fængsels pragtfulde mure at vedligeholde forbindelsen med den verden, han selv, tvungen af omstændighederne, ansaa sig for nødt til at trække sig tilbage fra. Med sin vennesele, livlige natur holdt han af glimrende optog, officiel pragt og officielle talemøder. Naar Vatikanets forværelser var fyldte indtil trængsel, og hans hellighed med mild apostolisk værdighed skred gennem de lange, knælende rækker, der med andagt og rørelse modtog hans velsignelse og kyssede hans ring og hans pavelige tøffel, saa han i besøgene fra alle verdens egne et bevis paa, at endnu var det ikke torbi med pavedømmets anseelse.

Under hans efterfølger er forholdet blevet et andet. Leo XIII. har den lærdes hele frygt for sværmen. Studerkammerets stille ro, bibliotekernes og arkivernes skatte har for ham havt mere tiltrækning end ceremonier og pragtfulde optog; naar det gaar udenfor at modtage pilgrimme, munke, barmhjertige søstre og katolske geistlige, maa der et tryk fra hans nærmeste omgivelser til for at formaa ham til at give audiens; at blive modtaget af pave Leo ansees derfor for protestanter for en ære, der er saare vanskelig at opnaa, naar man ikke har særlige venner i hans intime kreds.

Det vakte derfor næsten opsigt i hotellet, da pludselig en dag en pavelig kammertjener indfandt sig med to audiensbreve, et til en familie fra Kanada, et andet til Deres korrespondent. Amerikanerne, som det hør vrimler af, og som gjerne vil tage alt med, især naar det intet koster, omringede os for at høre, hvilke anstrengelser vi havde gjort for at skaffe os disse merkelige breve.

Jeg fortalte dem straks, at jeg havde faaet mit paa en meget nem, men rigtignok ikke for alle tilgængelig maade, idet en bekjendt af mig fra mit første besøg her, en marchese af god, gammel romersk adel og med intime forbindelser ved pavehoffet var kommen til mig og havde spurgt, hvad han kunde gjøre for mig under mit ophold i Rom. Da han hørte, hvad jeg ønskede, svarede han straks, at det vilde være ham en let sag at skaffe mig audiens, da pavens major domus er en af hans nærmeste venner. „Men til gjengjæld fordrer jeg rigtignok,“ lagde han smilende til, „at De gjør Deres indflydelse paa høiere steder gjældende ligeoverfor mig, naar jeg engang besøger Deres skønne land.“ Uden at tænke paa, hvilke forpligtelser jeg paa tog mig, og min evne til at opfylde dem, tog jeg glad mod tilbudet, og nogle dage senere laa det omtalte brev, der vakte saa megen misundelse, paa mit bord.

I den pavelige skrivelse stod, at „Sua Santità“ værdigedes at modtage os den følgende dag kl. 12. Hele aftenen gik vi imidlertid i en vis spænding, om der virkelig skulde finde nogen audiens sted; thi i flere af Roms paalideligste aviser stod der at læse, at den hellige fader pludselig var bleven angrebet af influenza, og at der var fare for hans liv.

Skjønt sygdommen hernede egentlig slet ikke har optraadt som epidemi og i det hele taget har krævet meget faa ofre, har her siden hertugen af Aostas og den franske ambassadørs pludselige død hersket en sand rædsel for influenzaen, der med ett slag har revet bort to saa populære personligheder.

Den følgende morgen blev imidlertid alle onde rygter tilbagekaldte, og til fastsat tid begav vi os afsted. Straks ved ankomsten til Vatikanet merkede vi forskjellen mellem en modtagelse hos Pius IX. og hans efterfølger. Ligesom for 15 aar siden modtoges vi af soldater af schweizergarden, iførte det middelalderske kostume, der skriver sig helt fra Michel Angelo, der selv har givet tegning til den brogede, maleriske dragt. Men medens det forrige gang i forhallen vrimlede af herrer i galla og sortklædte damer med slør paa hovedet og uden handsker, vandrede vi nu alene opad Berninis

noble, stilfulde trappe, en af de skønneste i verden, forekommer det mig, saa tiltalende, at man næsten tilgiver ham alle de fordreiede engle og dansemeisteragtige helgener, han paa saa mange steder til skade for romersk kunst har efterladt sig.

Idet vi midt i forhallen, der fører til det sixtinske kapel, til Rafaels loggier og pinakotheket, dreiede af til højre, saa vi øverst oppe paa den brede trappe en fattig, bøiet kvinde og flere daarligklædte mænd, der uden vanskelighed passerede schweizergarden, de pavelige soldater og stateligklædte kammertjenere. Uvilkaarlig spurgte vi os selv, om virkelig den hellige fader af sorg over sine ikke meget katolsk rettroende romeres ligegyldighed for alt, hvad der vedrører pavehoffet, ligesom i evangeliet havde ladet sin indbydelse udgaa til fattige og krøblinger, til halte og blinde, fordi de budne var det ikke værd. Vi merkede dog snart, at vi havde taget fejl; idet vi gik over den store indre gaard, der fører til pavens privatleilighed, saa vi det hele følge forsvinde ad den modsatte vei.

Efter atter at have passeret en utrolig mængde trapper kom vi endelig op i et stort forgemak, hvor de forsamlede livgardister og kammertjenere hilste os med den tause ærbødighed, der skyldes alle dem, der nogle øieblikke senere skal stedes ansigt til ansigt med kristenhedens overhoved. Saa førtes vi af en kammertjener i rød atlaskes dragt gennem en række kunstnerisk udstyrede sale ind i det egentlige forværelse, et stort rum, prydet med pragtfulde goblinstapeter fremstillende scener af den hellige skrift. Rundt væggene sad et halvt snes mennesker, iført den af etiketten foreskrevne sorte dragt, og ventede i taus andagt paa, hvad der skulde komme; paa faa undtagelser nær forekom de mig alle at være franske.

Straks efter vor indtrædelse kom hr. L[agergren] fra Stockholm, romersk greve og pavelig kammerherre, hen og talte til os og underrettede os om, hvorledes ceremonien vilde gaa for sig. De fleste af de tilstedeværende havde ført hele pakker af bøger, krucifikser og rosenkranse med for at faa dem velsignede. Jeg viste hr. L. et fotografi af Leo XIII., som jeg forsynet med pavens velsignelse ønskede at sende en meget katolsk, fransk ven. „Det er skade, det er et billede, den hellige fader ikke synes om,“ sagde han; „men det kunde De jo ikke vide, tag det kun med ind.“

Saa begyndte audiensen, der denne gang havde en udelukkende privat karakter, forsikrede kammerherren mig. To og to førtes vi først gennem den store audienssal, hvor paven sidder paa sin glimrende trone, naar han giver almindelig audiens, kom saa ind i et mindre værelse, hvor vi blev forestillede for en kardinal, der paa italiensk spurgte os om, hvilket sprog vi ønskede at tale med den hellige fader, og saa gik døren op, og af en kammerherre og en privatsekretær førtes vi ind i pavens gemak.

Jeg fik kun liden tid til at se mig om i det smagfulde, men med stor tarvelighed udstyrede værelse; mit blik fængsledes ganske af Leo XIII's ærværdige personlighed. Hvor ganske anderledes saa han dog ud, end jeg havde tænkt mig ham! Paa billederne

med det sødladne smil havde jeg altid kun skimtet paven, st. Peters ufeilbare efterfølger, der blot havde virket frastødende paa mig, og nu saa jeg for mig en olding, hvis hele tiltalende skikkelse straks vakte min sympathi. Det magre, blege ansigt med de markerede træk lyste af deltagelse og mild fred, og de kloge, fængslende øine fortalte, at den havde ingen pavelig værdighed kunnet give ham; som andre syndefulde mennesker havde han arbeidet, kjæmpet og lidt for at vinde den fred, som overgaar al forstand.

Ingen pragtfuld suite omgav ham, og intet i hele anordningen mindede om den maleriske pomp, hvormed hans forgjængere ved slige anledninger omgav sig. Paven modtog os siddende i en stor lænestol, der var stillet paa en estrade i baggrunden af værelset. Han var iført den samme hvide dragt, som Pius IX. bar ved audienser: om halsen en guldkjæde med det store pavelige kors, paa hovedet en hvid kalot, om skuldrene den røde fløielskaabe, smykket med guldbroderi, som man kjender igjen fra de pavelige billeder lige fra Rafaels tid, og paa fødderne de traditionelle smaa, broderede tøfler.

Etiketten fordrer, at man knæler ned, idet man træder ind, og dette knæfald bør gjentages, inden man atter falder paa knæ foran den hellige fader; men neppe havde hans hellighed seet os ligge knælende ved indgangen, før han paa fransk venlig udraabte: „Nei, nei, ikke det!“ og vinkede til os, at vi skulde komme nærmere. Idet vi knælede ned foran ham, rakte han mig og min ledsager haanden, talte gemytlig med os om vore reiser, om vort fjerne hjem i Norden, om Stockholm, der ifølge den pavelige geografi ligger i Norge — en mening, der maa have faaet hævd i Vatikanet, da Pius i sin tid udtalte den samme formodning. Efter saa at have erkyndiget sig om vor reises maal og talt om en del ligegyldige ting, saa han pludselig spørgende paa mig og sagde: „Er De katolik eller protestant?“ Trods min mangel paa den rette forstaaelse af catholicismen, maa han i mit ansigt have læst sorg over at skulle bedrøve ham; thi efter at have faaet mit benegtende svar sagde han mildt: „Nuvel, katoliker og protestanter, for os alle er der jo kun én Gud. Jeg vil ikke komme til Dem med theologiske læresætninger og spidsfindige forklaringer, jeg vil kun sige til Dem: Bed til Gud, at Han vil hjælpe Dem til at leve efter sit ord, og husk paa, at kun i bønner finder De Ham.“ „Der er Han at finde for protestanter saavel som for katoliker,“ mumlede jeg sagte. „Visseligen, visseligen,“ svarede han mildt; „og nu vil jeg bede Gud give Dem sin velsignelse baade for Dem selv og Deres familie, ligesom jeg selv i dette øieblik giver Dem den.“ Han lagde sin haand paa vore hoveder, klappede os paa kinden, og idet han saa deltagende paa os, rakte han os haanden, forat vi skulde kysse den pavelige ring.

Opmuntret ved hans elskværdige væsen rakte jeg ham det billede, jeg havde bragt med, idet jeg bad om at faa hans velsignelse til en katolik. „Saa De har venner blandt katolikerne?“ spurgte han mildt, idet han tog fotografiet. Jeg saa, at kammerherren

havde havt ret; han gjorde en liden grimase, idet han fik se det, men svarede dog: „Jeg sender min velsignelse med billedet, ligesom jeg atter giver Dem den.“

Paven rakte os paany haanden, og saa var audiensen forbi. Vi reiste os og gik bort med indtrykket af, at en ærværdig oldings velsignelse er god at tage med, enten den kommer fra protestantiske læber eller udtales af hans mund, der som st. Peters efterfølger sidder paa den pavelige trone i Vatikanet.

— Skjønt den katholske læser jo nok hist og her merker protestanten ud af ovenstaaende skildring, saa er den dog et slag paa munden for de ikke-katholske blade — ogsaa her i vort land — der uden selv at have seet, forhaaner, hvad de ikke kjender.

Om lægpredikanter virksomhed

fortæller „Aalesunds søfartstd.“:

„Fra Norddalen skriver gamle E. Grønningsæter i „Søndmp.“ om lægmandsvirksomhed, særlig i Valdalen, og enkelte sørgelige følger af den. Man oversvømmes, heder det, af lægprædikanter, emissærer, som man kalder dem. Der fortsættes med opbyggelse uafbrudt dels i middagstiden og tildels langt ud paa aftenerne. Under en af disse opbyggelser blev en ung, brav gut aldeles rasende, og i saadan tilstand maatte han efter nogen tids bevogtning bringes til asyl ved Bergen; paa Rotvold havdes ikke plads. Saa begyndte man indbyrdes med bønnemøder. En 23-aarig gut med ikke videre uddannelse, end at han i nogen tid frekventerede Søndmøre amtsskole (ellers hidtil en almindelig tjenestegut), begyndte saa at sige uafbrudt at være med og var en tid væsentlig leder af disse bønnemøder. Med ham deltog en ung, ca. 20-aarig, sjelden velopdragen og i særlig grad haabefuld gut. Saadan møder varede nætterne over til ud paa morgenstunden kl. 3, 4, 5. Der siges, at sidstomtalte gut holdt ud med førstnævnte fire nætter i rad under slige bønnemøder, og følgen heraf blev altfor sørgelig. Under det ene af disse magtede han ikke under knælingen at finde udtryk for nogen ordentlig bøn, fra hvilken tid han kom i en melankolsk sindsstemning, der nok stak dybere, end selv hans forældre anede, hvorfor han ikke blev bevogtet nok. Under en af presten paa nabogaarden Gjerde afholdt bibellæsning, hvor omhandlede guts forældre ogsaa var fremmødte, havde den melankolske sindsstemning gaaet over til fortvivelse, hvorunder han har fattet den ulykkelige ide at begaa selvmord. Han har nemlig taget ned paa elven og druknet sig i en dyb høl. Om morgenen fandtes han igjen stiv og død og ligger nu som lig.“

— Prøver aanderne, om de er af Gud; paa deres frugter skal I kjende dem!

Professor Döllinger

faar i „Ny ill. tid.“ for 2den ds. en nekrolog, i hvilken han fremhæves som „den lærde, katholske theolog“. Havde han været i sandhed katolsk, en tro søn af kirken, da var han neppe bleven lovprist, som det nu

fra ikke-katholsk side sker. Manden har i sin levetid faaet sin dom, idet kristenhedens overhoved erklærede ham for udelukket af kirken, grundet paa, at han ikke vilde underkaste sin mening under kirkeforsamlingens ufeilbare erklæring. Og eftersom han døde uden at udsone sig med kirken, udenfor hvilken ingen kan blive salig, saa er ingen katolik i tvil om, hvilken hans lod er bleven efter døden. For udelukkelse af samfundet med Kristus er det ikke nogen „opreisning“ — som „Ny ill. tid.“ holder for — at vinde „sin konges naade“; denne giver desværre ikke adgangskort til paradiset.

Men nu er det saa rart at se, hvor blade kan diske op med opsigelser enten uden selv at merke dem eller ogsaa haabende paa en tarvelig aandstilstand hos vedkommende læsere.

Et sted kalder tidenden Döllinger „den katolske kirkes trofaste søn“, og et andet sted fremhæver den som hans ideal dannelsen af en tysk nationalkirke. Og dog er de to ting absolut modstridende, da „national kirke“ betegner splittelsen, „katolsk (o: almindelig) kirke“ derimod enheden.

Et sted siger bladet, at „han ikke kunde skilles fra den gamle romersk-katolske kirke“, og i forveien bemærker det selv, at han negtede sin erkebiskop underkastelse i tros læren og end ikke veg for den store exkommunikation, ved hvilken han netop blev udstødt af hin gamle romersk-katolske kirke og udelukket fra brugen af dens naademidler.

En ting skulde tidenden derimod have fremhævet, at nemlig Döllinger er en af de kirkehistoriske hovedforfattere, af hvilke man kan faa det rette blik paa protestantismen.

Indenlandske efterretninger.

En prestebaad er kuldseilet den 2den ds. paa Rødvenfjorden, hvorved 3 af skydsfolkene druknede.

Et svineslagteri agtes oprettet i Kristiania.

Vand og brød som straf for „fri forskning“. „Guds menighed“ kalder en sekt sig, der ogsaa har tilhold i Kragerø. Dens tilhængere tror blandt meget andet, at børn stadig maa tildeles tugt, hvis djævelen ikke skal faa magt over dem. Nogle børn, hvem „Guds menigheds“ opdragelsesmethode forekom temmelig haard, klagede til byens politimester over mishandling. Denne lod forhør optage. Under forhørene maatte de senere tiltalte personer erkjende at have tugtet barnene mange gange om dagen. De paastod, at skriften siger, at børn skal opdrages i Herrens tugt. De havde saaledes kun gjort, hvad den hellige skrift forlanger af brave forældre. Domstolene delte dog ikke denne mening, idet de tiltalte personer idømtes fængsel paa vand og brød fra 10 til 20 dage. Vistnok paabyder skriften ogsaa legemlig revselse, men — alles mit Maszen.

En ildebrand i Strinden ved Trondhjem har lagt flere bygninger i aske i natten til mandag; mange familier blev husvilde.

J. D. Behrens blev itorsdags under meget stor

deltagelse begravet paa Vor frelsers gravlund. I en alder af 70 aar gik han bort fra et virksomt liv, der var helliget opelskelse af korsang i Norge.

En hval, 40 fod lang, løb imandags paa grund ved Kristianssund, hvor den blev dræbt.

To svenske søfolk ombord paa et Liverpool-skib, der henlaa ved Fredriksstad, bedøvede forleden styrmændene, imens kapteinen var iland. Derefter drak de besætningen fuld med stjaalen kognak og flygtede tilsidst med endel tyvekoster.

Dr. Yngvar Nielsen er udnævnt til ekstraordinær professor i geografi og ethnologi ved universitetet; hans gage er 4,500 kr.

Fra frelsesarmeen. En skibstyv er bleven paa-greben ombord i „Kong Sverre“. Det er en snedkersvend, som i løbet af længere tid har frelst en hel del sager fra mange herliggende damp- og seilskibe. Manden har i den tid, han har begaaet disse tyverier, forlovet sig og var en ivrig besøger i frelsesarmeen, hvor han ogsaa ved et par leiligheder offentlig optraadte og paa den for frelses-soldaterne egne maade takkede Vorherre for sin frelse. (Mrgbl.)

Vaksdals mølle (Bergen) er nedbrændt den 5te ds. Den var assureret for 480,000 kr., inventar og varer for 100,000.

Middeltemperaturen har i januar været 1,5 gr. kulde i Kristiania.

Af det meteorologiske instituts veirspaadomme har i 1889 91 af 100 slaaet til.

Sonyheder. Bark „Josefine“ af Laurvig er forladt synkefærdig i Atlanterhavet. 7 mand er bortskyllede, resten indkom med kapteinen til Boston. — Bark „Viktoria“ af Kristiania er indbragt kantret som vrage til Soggendal. — Slup „Elida“ af Fredriksstad strandede forrige fredag ved Warberg og blev vrage; besætningen reddedes.

Udenlandske efterretninger.

Parnell har ladet sagen imod regjeringsbladet „Times“ for æresfor nærmelse falde og modtaget 90,000 kr. i skadeserstatning; altsaa har han dog faktisk seiret.

Imandags nedbrændte marineministerens hus i Washington; hans hustru og datter og to personer til indebrændte; selv fik han livsfarlige saar.

En af de tilsyneladende værste anarkistiske opviglere i Chikago er bleven overbevist om at være lønnet af politiet med en maanedsgage paa 230 kr. I Tyskland, Belgien o. a. bruger politiet samme foragtelige spionsystem.

Der gaar rygter om udbrud af kolera i flere egne af Italien.

Gasarbejderstriken i Syd-London er endt; selskabet indfører 8 timers arbejdstid og antager de ældre arbejdere, naaar der efterhaanden bliver plads.

En grubeulykke ved Abersychan (England) har krævet over 160 menneskeliv.

Uregelmæssigheder ved bladets tilstilling bedes uopholdelig meldte til ekspeditionen, Akersveien 4.